

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 199 (21928)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

ШЭКИОГЬУМ и 2

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

къыхэтутыгъэхэр ыкни
нэмийн къэбархэр
тисайт ижүгъотэштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээзет

Федеральнэ Іэпилэгъу тедзэ зэратыщт шъольыри 10-м Адыгеир ашыщ

Адыгейим и Лышхъэу Къумпыл Мурат Урысые Федерацием ишъольырхэм хэхъоныгъэ ягъэшыгъэнмкээ Правительствэ комиссиям иофшэн хэлэжьагъ. Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхаматэ игуадзэу Виталий Мутко зэхэсигъор зерищагъ.

Зэхэсигъом къыщаэтыгъэ юфыгъо шъхьаэхэм ашыщ шъольырхэм федеральнэ Іэпилэгъо аратыщтыр. Вице-премьерэу Виталий Мутко зэрэхигъэунэфыкыгъэмкээ, Урысые Федерацием ишъольырхэу зиекономикээхэм ябюджетхэр зэфэдиз

шыгъэнхэм пае грант шыккэлээ мыгъэ сомэ миллиард 45-рэ агуулэшт.

Урысые Федерацием и Правительствэ хэтхэр зикуратор шъольыри 10-мэ, Адыгэ Республикиэри ахэм ахэхэе, яэкономикээзыкьеэгъэнмкээ фед

шыгъэнхэм пае грант шыккэлээ мыгъэ сомэ миллиард 45-рэ агуулэшт.

«Субъектишымэ Іэпилэгъу ягъэгъотыгъэнм пае, къэралыгъо программэхэмрэ лъэпкъ проектхэмрэ анэмийкэу, ильэси 5-м сомэ миллиарди 100-м нэс алэклэхэхэгъэнм тегупшысэ. Юфыгъо шъхьаэхэм язэшохын

а мылькур пэуагъэхъашуущт, яхэхъоныгъэ фэлорышишт», — къытуагъ Виталий Мутко.

Комиссием изэхэсигъо шъольырхэм яполномочиехэм ягъэзеклонкээ, ахэм ябюджетхэм ямыльку нахь шуагъэ къытэу тъэфедэгъэнмкээ, Урысые Федерацием ишъольырхэм нахьшилоу пэцэнныгъэ ашызехъэгъэнмкээ предложение гъэнэфа гъэхэр къыщахыгъэх.

Зэхэсигъом икэуххэм къатегуущыиээ, Адыгейим и Лышхъэу Юфыгъоу къаэтыгъэхэм мэхъанэшхо зэря!эр, лъэныкъо пстэури къыдалытээ унашшохэр зэрштатяэр къыхигъэшт.

«Адыгейим нахь псынкэлэу хэхъоныгъэ ышыным тегээпсихъэгъэ гъогу картэ тапэкэ Урысы

ем мэкью-мэштимкээ и Министерствэ тыригъусэу дгээпсигъэ. Юфыгъоу къетхыжъэхэрэмкээ сид фэдэрэ лъэныкъоу фед

ральнэ гупчэм илэпилэгъу зэхэ

тэштээ. Непэрэ зэхэсигъом щы

раххуухъэгъэ юфыгъохэмрэ агъэ

цэктэнэу щагъэнэфагъэхэмрэ социальнэ лъэныкъомрэ эконо

микэмрэ къаштэджырэ гумэ

къыгъохэм ядэгъэзэжын рес

публикэм къыщахъэпсынкэшт,

лъэпкъ проектхэм къахибуытэу

Владимир Путиным къыгъэуцу

гъэ пшъэрэлхэм язэшохын,

тицыфхэм яшылакэ нахьшилоу

шыгъэнм афэлорышиштых», — къытуагъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышхъэу
ипресс-къулыкъу

ШЭКЛОГЬУМ и 4-р — лъэпкъ зыкыныгъэм и Маф

Адыгэ Республикаем щылсэухэу лъйтэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!

Тичылэгъу лъаплэхэр!

Лъэпкъ зыкыныгъэм и Мафэ фэшл тышуфэгушо!

Урысыем щылсэурэ цыиф лъэпкъ зэфэшхъафхэм языкыныгъэрэ язэкъотныгъэрэ ятамыгъэу щит мы мэфэкъир. 1612-рэ ильесим цыиф жъугъэхэр Мининимрэ Пожарскэмрэ япащхэу зэрэзэкъоуцогъягъэхэм тикъэралыгъо итарихъкэ мэхъанэшхо илэгъ.

Ильэс 400-м ехуу зытешшэгъэ нэуж цыиф лъэп-

къыбэмэ къахэгъэхэр зыщылсэухэрэ уи Хэгъэгу уфэшылкъэнм, узэкъотынм, уикъэралыгъо инеушрэ мафэ зыфэдэштимкээ пшъэдэкъыж зэрэпхырэр зэхэштэштим бэ ельтыгъэр.

Тятэж плашхэхэм яхабзэхэм тадэмийхэу, тикъэралыгъо ихэхъоныгъэ тапэкти тиахьышхо зэрэхэтшыхъаштим, Урысыер нахь зэрэдгъэптиштим, щылсэунэйм илээникъо пстэури гъэхъягъэхэр шыгъэнхэм ткуючээ зэхэлъэу Адыгейим щылсэурэ пстэуми тытээзэлэштим тицыхъэ тель.

Тичылэгъу лъаплэхэр, зэкэми тышуфэлъо пса-
уныгъэ пытэ, щылэкэшү шыулиэнэу, шүм шуущымы-
кэу шуулсэунэу! Зыкыныгъэм и Мафэ гъэхъягъэхэм
ренэу такыферэлээт!

Адыгэ Республикаем и Лышхъэу
Къумпыл Мурат

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

ГъэлорышІэпІэ анахь дэгъухэм ашыщ

Урысъем ихыкум приставхэм яинститут зызэхащагъэр ильэси 154-рэ зэрэхь угъэм фэгъэхыыгъэ мэфэкI зэхахъэ хыкум приставхэм я Федеральнэ күулыкъу Адыгэ РеспубликаанкIэ и ГъэлорышаплIэ зычIэт унэм тыгъуасэ щыкIуагъ.

Мэфэкіым дактоу 2019-рэ ильэсүүм пыкыгье мазэхэм кьюлыкүүм тофуу ышшагъэм изэфхэхысыжхэм, пшьэрлыг эзифигъэуцужыхэрэм къээзэрэугоижъэхэр атегущылагъэх. Тофхъабзэм хэлэжькаль эх Адыгейим и Лысьвильэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипашэу Владимир Свеженец, Гээлорышилпіем щизэхашгээ Общественнэ советын итхаматэу Хыныш Казбек, нэмүкхэри.

— Владимир Свеженец зэхэсгээний пэублэ псальтээ кышишийнээ, Адыгейим и Лышхьэу Къумпилы Мурат ыцэкіэ күлүкүүштэхэм, ветеранхэм шүүфэс гүшүүхэмкээ закынифигъэзагь, ясэнхьят мэфекікээ къафегушуягь. Хыкүм приставхэм яловшэн зэрээхашэрэм шуугье кытынэу ыкчи апашихъэ щитхэ шпъэрильхэр зэккэ зэшшуухынхэу къафэльяуягь. Цыифхэм яконституционнэ, социалнэ ыкчи яловшэн фитыныгъэхэр къэухум магъянхэмкээ мы къулукъум цохжийн вэнтэктээ хыкүм приставхэм япшъэрильхэр щитхуу хэлтээу зэрагъэцакиэхэрэм, шольырым икъэралыгъо хэбзээ күлүкүүхэм, нэмыкти ведомствхэм Гъэорышилпээм зэхпыныгъэ адырийеу тоф зэрдишлэрэм мэхъянэшхо етэти. Тапэки араёттуу зэрэцхүүтэй тицыхъэтэль, — кылуягь В. Свеженец.

къафэгушуагъ ыкы гущыэ дэхэбэ апигъохыгъ республикэм ихькум пристав шъхьа!э. Яснэххват фэшынкъэхэу юф зэрэшлэрэм. Пшъярьльяу апащхъэ итхэр зэрифэшуашэу зэрээз шуаххэрэм фэш! куулыкъушэхэм афэрэзагъ. Аш даклоу мыильэсым пыкыгъэ мазэхэмки: зэфэхысыжъеу ыкы гухэльяа

щы! Эхэм нэүжкм къатегущы! Агь. Аш къызэриуагъэмкэ, федеральнэ ведомствэм пшъэрльхэу къыгъэнэфагъэхэр гъэцкэлгъэнхэм, шуагъэ къытэу юфшэныр зэхжэгъэным Гъэльорышла-п! Эм ына! Тет, ашк! Къэгъэлъяньон дэгъухэр илэх.

Зэфэхьысыжхэм зафэбгъа зэмэ, күлүкьушэхэм анахьэу анаэ зытырагтэйгээр юфыгъохэу социалнэ мэхъанэ зиэхэм язэшдохын ары. Къольхъэ тын-ыыхынны пэшүеклөгъэнэри, хэбзэгтэуцугъэм диштэу пшэрыльхэр гэцэгкігэйнхэр юфыгъо шъяхаалэхэм ащищых. Джащ фэдэу хэбзэлаххэр, административнэ тазырхэр, нэмийкхэри игъом зымытыхэрэм альянсы-кьюкіе күлүкьушэхэм юфышо агацакіе, къэралыгъом зыпкыитыныгъе илбынным, хэбзэгтэуцугъэр къэухуумэгъенным яланхышиг хэль.

Зэхэсигъом иклэүх ильэсийм изэфхэхьсыжжэхм къадыхэллытагъэу зипшъэртихэр анах дэгъо зыгъэцкіэлэ нэбгырэ 38-рэ ведомственнэ тынхэмкіэ къыхагъэшыг, ахэм афэгушуагъэх.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтыр зэхахьэм щытыра-

Этнодиктантышхом Адыгеир хэлэжьагъ

Шэкъогъум и 1-м, яплээнэрэу, Урысые йофтхъабзэу «Большой этнографический диктант» зыфиорэр Адыгеим щатхыгъ.

Іоғығъом зишәнныгъәхәр тарихъ этнографиемкілә зыуппъәкүмә ықін хәзығъахъомә зышто-игъо цығыбыбәу ныбжъ зәфәшъхъафхәм арытхәр ягуапәу хәләжъагъәх. Адыгә къэралыгъо университетым инаучнә тхыль-еджаплә изәхәхъәп! залышхо-чып! нәкіл иләжъыгъәп: АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасәмә илоғыштәхәм аштыщхәр — Цәй Эдуард, П. Дорошенкәр, нәмыйк-хәр, министерствә зәфәшъхъафхәм ялықлохәр ықін культу-

еджаптэ изэхэхьэлтэ залышхо чыптэ нэкт илэжьыгъэп: АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофышэхэм ашыщхэр — Цэй Эдуард, П. Дорошенкэр, нэмыххэр, министерствэ зэфшэхъяфхэм ялтыклоххэр ыкти культу-

рэмкээ министрэу Ауль э Юрэ, хэвтүүнэмкээ Комитетын иваацэү Шхъэлэхьо Аскэр, Адыгэ къэралыгъо ыкыи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетхэм къарыкыгъе кілэзегъаджэхэр, студентхэу сэнэхъат зэфшхъяфхэм зафэзыгъасэхэрээр Ѣшигъяа, ягуапэу диктантыр атхыгъ.

Мы юофхъабзэм цыиф лъэпкъ зэфшъахафи 190-рэ зэрыс Урысыешхомкъэ лъэшэу иштуягъэ къэклонэу алтыатагь ыкъи лъэпкъхэм языкыныгъэ и Мафэ арфагъэшьошагь. Уегупшысэмэ, цыиф лъэпкъ зэфшъахафхэм яэтнографие, ятарих имыза-къоу, нэмыхъял лъэпкъхэм ядунэет-тетыкъэ ашлэ зыхъукъэ, агууки ягухэлхэмкъи нахъ зэпэблагъэ хъущтых; ныбджэгъуныгъэ-зэ-къошныгъэ лъэмымдкыри аш-нахъ ыгъэпытэшт, хэгъэгуми гу-псэфыныгъэ ыгъотышт.

Іофтхъэбзэ иным изэхэцакiox лъэпкъ Іофхэмкіэ Урысыем и Федеральнэ Агентствэ ыкIы шьольыр министерствэхэр. Адыгэ-имкіэ мы Іофыгъом фэгъэзэгъа гъэхэу, ар зыпшъе ифагъэхэр АР-м лъэпкъ Іофхэмкіэ, IэкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тильеп-къэгүхэм адырялэ зэпхыныгъэхэмкіэ ыкIы къэбар жыгъэм иамалхэмкіэ и Комитетрэ гъэсэ-ныгъэмрэ шIэнныгъэмрэкіэ и Министерствэрэ. Шьольыр пло-щадкэм фэгъэзэгъагъэр Адыгэ-къэралыгъо университетым адыгэ филологиемрэ культурем-рэкіэ ифакультет. Іофтхъабзэр зыгъэзекIуагъэр мы факультетым икIэлээгъаджэу, тарихъ шIэнныгъэхэмкіэ кандидатэу Цэй Зарем. Этнографическэ диктантышхом хэлэжьэнэу кызызэука-гъэхэм аш шIуфэс гүшүIэкIэ закъыфигъэзагь, хэти ишIэнныгъэ зынэсырэр ыуපльэктун, ымы-

шлэрэ лъэныкъуабэмэ алтынэсын амал илэ зэрэхьурэр къыхигъэшыг. Упчэ 30-м щыштэу 20-р — федеральнэу, 10-р — шъольнырымкэ гъезагъэу зэрэштихэр къыгуагь, тест шыким тетэү диктантыр такъикъ 45-рэ зэрэклощтыр, ашлэрэр баллхэмкэ къызэралтытэштыр, анахыбэр балли 100-р арэу зэрэштийр къыхигъэшыг, гъехъагъэхэмкэ къафэльэуагь. Тыгээгэзэм и 12-м хэти ар зеритхыгъэмкэ зэфэхьысыжхэу ашыгъэхэр шъольыр сайтым къызэрэридээштихэр аригъэшлагь, непэрэмкэ диктантым хэлэжьагь элгч ар къэзыушыхьатырэ сертификат зэрэратыштыр, ахэм япчагьэ нэбгыри 140-м къызэрехьурэр къыхигъэшыг.

(Тикорр.).

Сурэтыр Іашының Аслъан тырихыгъ.

ШЭНЫГҮЭЛЭЖЬ 90-м ехъу зэфища

Дундээ конференциеу «Лингвистика будущего: новые тенденции и перспективы» зыфиорэр Адыгэ къэралыгъо университетым итхыльеджаплэ тыгъуасэ щыкъуагъ. Мэхъэнэ ин зиёэ юфтихъабзэм ыпшъэкъэ зигугъу къэтшыгъэ апшъэрэ еджаплэр кіещакло фэхъуугъ.

Конференцием пшъэрыйлъ шъхьаъеу илэр лингвистическэ шъэныгъэр тиуахтэ зэолпээр гумэкыгъохэр къыхэгъэшыгъэнхэр, ахэм атегуцыгъэнхэр ары. Иофтьхъабзэр зэфшэхъаф лъэныкъуихыгъ кэ зэтетуягъэу рагъэклокыгъ.

Іофтхъабзэм Адыгеймкэ мэхъэнэ ин зэрийэр зэхэцшаклохэм ягуушыг кыышы-

хагъе ўцыг. Миш шэнэгъэлэж-лингвист цэрыгохэмрэ магистрант, аспирант ныбжыкчэхэмрэ Ѣзызэуягчэнх, гүшчэгч Ѣзызэфхъунх амал Ѣылагь.

Дунээ конференцием шэныгэлэжь
90-м ехъу хэлэжьагь. Ахэм ачыщых
Московскэ къэралыгьо университетэү
Ломоносовым ыцэ зыхырэм ипрофес-

корэу, филология шэныгъэхэмкэ докторэу Виктория Красных, филология шэныгъэхэмкэ докторэу Владимир Карасик, нэмыгхээр. Джащ фэдэу дунаим щызэлтэшлэрэ лингвистэу, Макмастерскэ университетэу Канадэ итым ипрофессорэу, Кавказым иль бзэхэмкэ специалист цэрыгийн Джон Коларусс

интернет зэпхыныгъэк! юфтьхабзэм къыхэлжьагь. Аш Кавказым бзэу ильхэр зығигъадэхэрэ, ахэм афэгъехынгъэ уштэйнхэу ышыгъэхэр юфтьхабзэм къышызаралгынгахэм, къафильтаг.

Г҃ОНЭЖЬЫКЪО
Сатанай

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИАПЭРЭ ПРЕЗИДЕНТЭУ ДЖАРЫМЭ АСЛЪАН КЪЫЗЫХЪҮГЪЭР ИЛЬЭС 80 ЗЭРЭХЪҮРЭМ ИПЭГЪОКІ

Апэрагъ, апэрэуи Къэнэжъы

дэгъюу зэргийн эфедэхэрэм, иныбжык I-түм кыншгэгээжьагаа ювшын фэшагаа зэрэштын лъешэу яшыугаа къекиугааг агроном IэнатIэм кыншыригжжыжийн Адыгэ Республикаам и Президент зарзуулж ам.

Юбилеир цыфым гъогоу
кыкылгъээр, гъехъагъэу илэхэр
кызызычаолтэрэ нэклубгъо ишы-
ланыгъэ кыыхэнэ.

Мы мафэхэм тиреспублике имызакъою, Краснодар краим, Темир Кавказым иреспубликахэм Адыгейим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан иибульдай ашхагъэчунэфыкы.

Ліштэгъу ныкъо хъугъэ Джарым аш Аспъан зысшэрэр, арышь, аш идунаэтетыкъе, ишэн, илофшлеклагъэм сэ дэгъюо сащыгуаз. Иныбжыкъэгъум къышетъэжъагъэу ар пэрыйгъ, ипшшэдэктыжъ лъэшэу къыгурьюоцтыгъ, юфшлеклюуагъ, шылыпкъагъэ зыхэль цыиф, ищыклагъэ хъумэ зэхъокыныгъэшхохэр ышынхэ зыльэкынэу щытыгъ. Ар сидми аш тетэу хъугъэп – юбилиярыр къызыыхъуగъэр шэкогъум и 7-р ары, ар Урысыем щылекъе нэмьыкъ шылыпкъэ щызыгъэспсыгъэ Октябрьскэ революциер зышилэгъэ маф.

Люциер зыбылгээ вэ маф.
Джарымэ Аслтан Кощхэблэ
районымкэ Еджэркуяа къы-
шыхууг. Янэ-ятэхэр колхозник
къызэркылохчу щытыгъэх. Иныб-
жыкыкэгүм къыщегъэжьагаа ўеу
лошшиеный фаблэу, чанэу зэрэ-
щытыгъэр ишыиэнгыгэ лъэшэу
къышынчалажынч.

Аслын фэдэхэм «Цыфэү талант зыхэльным лъэнэйкъо пстэумки хэл» apalo. Студентыгь ильясхэр калэм хьябууье ыгъэклияагъэхэп. Зишэ шлэгьюшлоу, зипшьэдэкырж кызыыгурыйорэ, физическэ ухьазырынгьэ дэгүү зиэ калэм студентхэми, кілэгъаджэхэми, тренерхэми гу кылъатагь. Зэстудентым ар спортым лъэшэу пылтыгь ыки гъэхъэгъэ гъэнэфагъэхэр ышыгъях, СССР-м спортымкэ имастер, Урысыем самбэмкэ ичемпион, ветеранхэм я Дунэе зэнэкъокуу ичемпион. Аслын спортым ишыыпкъяа зэрэпылтым ишүагъэ къэклияагь Адыгейим ац зы-

Тоо хөгжлийн түүхийн эдийн засагийн
шишүүмбүгчүүнүүмкээ, хэхэн оныгээ
ышынымкээ.

Мэхмумэц институтыр къы-
зеехүм колхозэу «Путь к ком-
мунизму» зыфиорэм илофшэн
щыригъэжьагь. Пшъерыльхэр
дэгьоу зэшүүхүнхэ зэрилъэкыр-
эм, зыфигъяацужьыгъэ пшъэ-
рэлтүм изашохынка амалхар

дэгьоу зэригъэфедэхэрэм, иныбжыкІэгум кыщегъэжьагъеу ювшлэнүм фэшагъеу зэрэштым лъешэу яштуагъе къекуагъ агроном Іенатлэм кыыштагъэр. Ар зыхбугъэр 1995-рэ ильэсүм гъэтхапэм и 10-рары. Конституциие тиэ зэрэхъутгъэр къэралыгъом игъэспын илоф иклэхүү хуугъагъе. Республиктэй гимн, быракъ ыклингерб илэхэ хуугъе.

аргынном тояратын кызырыгъажык Адыгэ Республикасының Президенти зэрэххүгээм. Ильяс заулэрэ юфу Аслыан Пшызэ шью-мэлеккүумөцтүү институтын икәмкәс икафедрэ иаспирация чахьэ. А ильэсчээм мәм ушэтын юфхәмкәс таатуу хэлтыр къельягъо. Икәмкәс шәнэнгъэхәмкәс ар мәхкуу, академиим аштэ. Төхөхөрөх чынып! Политикам өвөрмөчтөөнүүдөр орточоо хүргүүлэх болотоо.

заявъяжем и ляжем зекъем къяжему Адыгэ Республика шхъяфит субъекту Федерацюм хеуцюном эзъу ышлашъяр. Егашъеми яр къэралыгъо гъэпсыкъа къехъопсыхъэзъ къахъыгъ. Ляпкъыяр анахъ къиньбэ къигъяжем, Членгъяшхоньшыгъэ лъэпкъэу дунаим ащищ. Ау сидре зэмани мэн хэтыгъэх цыфхэу яр зехэзыугъуаеху зыгъо зышы зышлонгъо-къем ащищхъем ацъяжер мэн къыхэнагъях, зыцъяжер бишэжьигъяжхэри ахэтых. Бэкъяр уззекъябжжымэ, лъэпкъым автомоние илэгъэм мэхъянэшхо илай. Фыр джыри лытгъяжкотэхъяфитеу псэурэ рес-гъэпсыкъан фаяръ.

сыгъом республикем ынкъе къахилъэгъэ эм зэкъеми дырагъештагъ шшэрэ Советым иапэрэ 1992-рэ ильясым игъет-азэ щылагъэм ар игъо агъ.

Республикэу Джарымэ зипашчэр ары зэкъэ рес-хам ала Конституции

Темир Кавказым исубъектхэм япащэхэм язэүкіу Ермәлхъаблышыкlyагъэм кіещакло фәхъуыгъатъэр Джарымэр ары. Лъәпкъы зәпәуцужыныгъезу грузинхәмрә абхазхәмрә азыфагу кытеджакъэм ар фәгъэхъыгъагъ. А заомиқызызэтегъауцонкә Джарымәм ишуагъезу къекlyагъэм пае Дунәен премиеу «За содействие миру на Кавказе» зыфиорэр ашкыфагъэшьошэгъагъ.

Адыгэ Республикар зыышыэр илъэс зэхъум Адыгейим «Дружба народов Северного Кавказа» зыфиорэ велогонкэу мэфэцчыагъэм реклокыгъэми Джарымэр кіэшакло фэхъугъаягъ. Велогонкэр Адыгейим имызакью. Урысыем икъыблэ исубъект пстэуми анэсигъаягъ. Ар спортиофтхабзэу кытугушысыгъаягъэми, мамырныгъэм изехъэкло акциеу хъугъаягъ.

Республикем ипащэ ренэү инэппльэгүү итыгь социальнээ экономикэ хэхъоныгъэ субъектын ышыныры. Финансхэм алъэныхъокэ юфыр хылын эштэйгээми, зэпымыюу гээстийнхүхээ шхуантээр унагхохэм араащэштигъ, гъогухэр киез агъэпсыштигъэх. А лъэхъаным республикем ипащэ илахьышхэс хишыхъагь Адыгэ къэралыгъо кілээгъэджэ институтыр университет хъуным. А ильэсхэр арых апшъэрэ еджэп!акэ — Адыгэ къэралыгъо технологическэ институтыр республикем зышагъэпсышъэр

Культурэм ыльэнүкъоки гъехъагъехэр республикем ышыгъэх. Ахэм ашыц симфонический оркестр, «Исламыер», «Русская удалыр», кіләп-циқылу коллективхэу «Казачатэр», «Майкопчанкэр» ышыгъэх зэрхүгъээр. А лъехъаныр арь телевидениер, мэщит тилемэзыхъугъэр, адыгэ тхаклохэм я Союз епхыгъэ журналиплиымзякъыдэкъын зыпкъ иуцогъягъ Непэ ахэр урысыбзэкли адигабзэкли кыдэкъых.

Мэштыйм ехъылгагъэу къэ-
пюн зыхукъэ, Джарымэ Аслъан-
ары ащ игъэпсын кіәшакъс-
фэхъугъагъэр. Лъэпкъым иду-
ховнэ щыІенгъэкъэ ащ мэ-
хъанэу илэр пащэм къыгурьо-
щтыгъ. А лъэхъаным Джарымэ
Аслъан Зэхэт Араб Эмиратхэм
клогъагъэ шейхэу Расэль-Хайм
Сакр-аль-Кассими зыуигъэ-
кіэнэу ыкы ахъщ ѯпыІэгъоу
мэштыйм къыритын алъэкъы-
щтым тегущыІэнхэу. Ащ ишлуа-
гъэкъэ мэштыйр охътэ кіәкъым
къыкълоц ашыгъагъ. А лъэхъа-

Джарыма Аспан илоғшыләнде
ным Мыекъуапе православнэ
чылыс щигъэпсыгъэними лъапсан
фашигъаг.

анаах лъэныкъо шъхъа!эу ылты-
тэштыгъэхэм ащыц республикэм
мамырныгъэ ыкы зыпкъитыны-
гээ ильтиныр, лъэпк зэфэшь-
хъафэу ащ щыпсэухэрэр зэгу-
рыгъэ!оёэнхэр, ахэм азыфагу
ныбджэгъуныгъэу, зэкъошныгъэу
ильтыр гъэптигъээныр. Непэ
Адыгейим бырсыр къимыхъухъэу,
зэгурьлохэу зэрэщиэдэпсэ-
ухэрэм Джарымэ Аслъани, ащ
къык!элтык!югъэхэ Шъэумэн
Хъазрети, Тхъаклүшынэ Аслъани
яш!огъашу хэлъ-

Республикээр гъэпытэгъэнэрын шүзээрэль шъхьаалэу пащэхэм ялэхэм аяшыц, цыифхэм ящи-Іекіэ-псэукіэ зыфдээштыр аш бэкіэ елььтыгь. Непэ Адыгэ Республикэм ипащэу Къумпыл Мурат нахыжхэм къагъэлъ-тъогъэ гъогум рэкіо, хэхъоны-тъэхэр ышыхээз ыпекіэ лъэкъята. Республикаам ипащэ илофхэр дэгъоу зэргийэцак! эхэрэм ишыхъат региони 10-у алэ итхэм ясатыра ал зарахутыр.

дгъэлсы зэхъум ар типэшагь, етланэ субъектыр ылье төуцо- нымкээ кыыкIэлтыкIогъэ ильэс кынхэми ар типэшагь. Арышь, сэ бэрэ згъэунэфыгъэу щыт Джарымэр IошшIэлклошхоу, акыл зиIэу, пшъерыльэу къеуцурэр тэрэзэу зэшлозыхын зыльэкIын цыфэу зэрэштыр. Ар шьып- къагьэ зыхэль, къэралыгъо гупшысакIэ зиIэ цыф. Нахыбэу ар сиIэ къэс политик Iушэу, зэхэшэкIо Iазэу, ыпэкIэ плъэн зыльэкIырэ, лъэпкын фэгумэ- кырэ цыфэу зэрэштыр нахь нафэ къысфэхүщтыгь. Шлош- хуныгъэшхо фысиIэу къэслон сльэкIышт ар республикэм щыпсэурэ лъэпкь пстэуми япа- щэу, ялэрыйтэу зэрэштыгъэр, ахэр зэригъэлкунхэ зэрильэкIы- щтыгъэр. Республиком щыпсэ- урэ цыф пэпчь ишлонгъонигъэ зэфэдэу аш кындильтытштыгь. Цыфхэм ягушIаагьу, ягухэкли зэхишлэн ыльэкIыштыгь. ТэркIэ ар алерэ Президентыгь, алерэу ит санжин.

Къэнэжбы.
МЭЩБЭШЭ
Исхъакъ.
Адыгеим инароднэ тхакly,
Урысыем Ioвшэнымкэ и
Диух ухз.

Къуаджэм щыпсэухэрэми ІэпыІэгъу ящыкІагъ

Субъектхэм якъэлэ шъхьаіехэм псэупіехэу апэчыжъехэм адэсхэм медицинэ ІэпыІэгъур игъом ягъетыгъэним ыкъи апшъэрэ медицинэ гъесеныхъе зиэ специалистхэм юфшаплэ ялэним афытегъэпсихъагъ программэу «Земский доктор» зыфиорэр.

2012-рэ ильэсүм къышу-
благъ ар зыщиэр. Врачей
куаджэм ильэситфирэ юф-
щызышлагъэм сомэ миллион
къэралыгъом къиритиңеу къы-
щидэлъытагъ. Ылпэрэ ильэсхэм
ащ хэлэжъэштхэм аныбжь
ильэс 45-м шомыкыңеу щы-
гъэнэфэгъагъ. УФ-м и Прези-
дент инашъоклэ ильэс 50-м
шюкыгъэхери хэлэжъэнхэ
фитэу хуугъэ.

Адыгейр Урысие Федерацием
исубъектхэу мы программэр
анах чанэу зыщаффедэхэрэм
ащыщ. Апшъэрэ гъесеныхъе зиэ
специалист 350-м ехумэ ащ
ишуаффеклэ юфшаплэ чыпіехэр
агъотыгъэх, къуаджэм юф-
щашэнэу загъэзагъ. Ахэм зеу
ащыщ врач ныбжыкыңеу Альберт
Авакян. Красногвардейскэ район
сымэджэшым ар ионколог.
2019-рэ ильэсэу тыйхэтийн
ижъоныгъоклэ мазэ къышу-
благъ ащ зышиэр.

Альберт медицинэ академи-
еу Санкт-Петербург дэтыр

къуухыгъ, ординатурэри интер-
натурэри ащ щиклугъэх. Гуши-
лэгъу тызыфэхум къизэрти-
луагъэмкэ, онколог хүнену
гухэль илагъэп. Арэу щитми,
янэ-ятэхэр зыышпсэухэу, къиз-
шыхуугъэ Мыекуюап къизегъэ-
зэжъым, ежь зеримылоу юфхэр
хуугъэх.

Адыгэ республикэ клиническэ
онкологическэ диспансерэу М. Іашхъэмафэм ыцэ зыхыр-
эм ильэс 9-м ехүрэ ащ юф-
шишлагъ. Ащ лутызэ программэу
«Земский доктор» зыфиорэм
хэлэжъэнху рихъухи, Крас-
ногвардейскэ район сымэджэ-
шэу онколог а уахтэм зимила-
гъэм зигъэзагъ.

— Зы такыкы сыкілгъожы-
рэп, сыкыыздэклюагъэр лъешшэу
сыгу рехы, — ылуагъ ащ. —
Юфэу бгъэцаклэрэм угукэ уф-
шагъэу, шу ольэгъумэ, чыпіеу
узылажъэрэм зыпари мэхъанэ
иэп.

Программэу зыхэлажъэрэм
къитетгүштээ, медицинэ зи-

щылэнхыгъэ езыпхыгъэхэмкэ
ІэпыІэгъушоу ар зэрэштим
имызакъоу, къоджэ псэупіехэм
адэсхэу, технологи пэртхэм

адиштэрэ шыкэ
пстэури зыщафф-
федэхэрэ Іэзапіехэм
апэчыжъехэм игъом
медицинэ ІэпыІэгъу
ятыгъэнимкэ шюгъэ
ин къизэртиэрэ
клигъэтхыгъ.

— Къуаджэм дэс-
хэми медицинэ Іэ-
пыІэгъу зэряшыкла-
гъэм ю хэлъэп, —
ылуагъ ащ. — Ау,
специалистхэр икоу
районхэм зэрямы-
лэхэм, цыфхэр къал-
лэм клонхэ фаеу
зэрэхъурэм къыхэ-
кэу, нахыбэм япса-
уныгъэ изытет зэр-
мыгъашІэзэ узыр
хагъэужыныхъэ. Мы
районеу сыкыыздэ-
клюагъэри ащ фэд.

Адэбз узэу ежь зэлазэрэ
бгъэхъужын умыльэкыщтуу
цыфхэм къизэршашырэм
дыригъаштэрэп, игъом ар къ-

ыхэгъэшыгъэ зыхъуклэ, нахы-
бэрэмкэ медицинэр фырекью
ары зэриорэр. Ащ къып-
кырыкызы, игъом узыр къыхэ-
гъэшыгъэним фытегъэпсихъэгъэ
программэхэм юф адеше.

«Земский докторын» къы-
дыхэлъытагъэу районхэм юф
ащызышлэнхэу клюагъэхэм юф-
шаклэ амал тэрэзхэр агьот-
хэмэ, къалэм зымыгъэзэ-
жыныбэ къахэкыщтуу Альберт
ельти.

Мыш дэжъым ежь щысэу
зыкыхыгъ. Программэм иша-
пхъэхэм атетэу ильэситфирэ
Красногвардейскэ районым юф
шишлэнэу тхылтым къэтхагъэми,
нэужми къалэм къыгъэзжын
гухэль иэп. Мафэ къэс кило-
метришл пчагъэ ычызы юфы-
шэ зэрэкторами къыгъаштэрэп.
Юфэу ышэрэри, колективэу
зыхэти, цыфхэу зылуклэхэрэри
ыгуклэ къызэрэпблагъэхэр
ежыркэ анах шъхьаеу elo.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Мэфэкім итарихъ къафаІотагъ

Лъэпкъхэм языкыныгъэ и Мафэ ипэгъоклэу Мыекьюпэ гимназиу N 22-м зэлухыгъэ урок
Адыгэ шъолъыр отделениеу «Молодая гвардия «Единой России» зыфиорэм щызэхищагъ. Ащ
ипашэу, Мыекуюап идепутатэу Бэрзэдж Асет къэлэеджаклохэм аlyklagъ.

Юфхъабзэр оклофэ къэблэ-
гъэрэ мэфэкім итарихъ, депу-
тат юфшэним ыкъи «Молодая
гвардия» зыфиорэм пхыриш-
хэрэ проектхэм ар къатегущы-
лагъ.

Гъесеныхъем елхыгъэ про-
ектэу «Другой университет»
зыфиорэм игъэцэклэн шлэху
Адыгейм щаублэшт. Ар Урысие
ирегион 50-мэ щапхыра-
щыщт, шоигъоныгъэ зиэхэм
амал ял мыш хэлэжъэнхэу.
Хэшүпкыным пхырихэрэм
еъэдэжэн мастер-классхэр,
тренингхэр, онлайн-вебинархэр,
политикхэм, журналистхэм,
блогерхэм аугъэклэгъэнхэр
къяжэх. Темэ зэфэшхъафхэм-
кэ проектийн къыщыгүштээх
федеральнэ ыкъи шъолъыр
экспертхэр.

Къэлэеджаклохэм уадэгү-
шылэнхэм сидигъу клюагъэ
къыпхельхэ, гүхэлтыкэхэм уафещэ.
Непэрэ еджаклохэр гъэшлэгъо-
ныхъ, зэгупшишэхэрэр шъхээхы-
гъэу къяло, ежхэм яшлошхэр
ялх, упчэ гъэшлэгъонхэр къа-
тыхъ, чанэу зэдэгүштээгъум
къыхэлажъэх. Къэлэцкыкхэм
ащыщ горэм инашъоклэ зыкыт-

фигъэзэн ылъекыгъ. Тапэки
тизэдэлжъэнхыгъэ лъыдгъэ-
клоэнэу тыйзээгъигъ. Зэлукл-
гъум икэух шъолъыр отделени-

ем ыцэклэ гимназиет итхыл-
еджаплэ тхылъэу «Тайная
школа юных героев» зыфиорэр
шүхъафтын фэтшыгъ. Ар гвар-

дэйцэ ныбжыкэхэм къыхау-
тагъ, къэлэцкык-лъыхъужхэм
къатегущылэ», — къыуагъ
Бэрзэдж Асет.

**ІэпыІэгъур
нахь къа-
пэблагъэ
хъущт**

«Апэрэ медикэ-санитарнэ ІэпыІэгъум
исистемэ хэхъоныгъэхэр егъешыгъэнхэр»
зыфиорэ шъолъыр
проектын къыдыхэлъытагъэу мыгъэ Адыг-
еим фельдшер-мамыкү Іэзэнтиш щашы.

Псэупіехэу Гъо-
зэрыилъэ, Нэшъукъуае,
Веселэм медицинэм
иучреждениехэр къа-
щыззлахыщтых.

Мы уахтэм псэупіэу Гъо-
зэрыилъэ фундаментым ишын
щахи шъхъангъупчэ хэгъэу-
цуаплэхэм анэс дэпкхэр
къаётгъэх.

Фельдшер-мамыкү Іэзаплэу
Нэшъукъуае щагъэпсырэм
юфшэнхэм азыныкъо ща-
ухыгъ. Псыр, гъэстынхыгъэ
шхъуантээр ращэлгагъэх, джы-
ыклоц ищыкагъэхэр ращыллэх.

Веселэм щагъэуцугъэ ме-
дицинэ учреждением пыль
юфшэнхэр процент 60-м
нэсэу аухыгъэх.

(Tikorr.).

Адыгеимрэ Испаниемрэ

Урысыер Мадрид къыщагъэльэгъошт

Дунэе фестивалэу «Этномода» зыфиорэр Адыгеим щэкю. Аш кэщакло фэхъугъэр Адыгэ къэралыгъо университе-тымрэ аш илабораториу «SuzieM Fashion LAB» зыфиорэм ипащэу Макерэ Сусаннэрэ.

Фестивалым ижюри итхамэ-тэштыр модэм хэшыкын ин фы-зиэу, коллекциехэм уасэ афэ-зышын зыльэкіу, Урысыем идизайнер анахь дэгъухэм ярэйтинг хэуцогъэ Александр Хилькевич ары.

Аш къызериорэмкэ, модэм тоф дэзышхээрэ творческе колективхуу Сыбыр, Урысыем ичыпэ зэфешхъафхэм, Кавказым, Азием, Тыркуем ыкы Европэм къарыкыгъэхэр Мые-куапэ щыкюре юбилей фес-тивалэу «Этномодэм» хэлажьэх. Ахэм зэкэми, зыщыхэ льеп-къым ельтыгъяу, ящигынхэр адрэхэм къахэзгъэшырэ шы-кэхэр ялех. Модэм пыльхэм ахэр ашыгъэшхэоньштых, юшлагъэхэр зерагъэпшэнхэу амал яшт.

Фестивалым хэлажьэрэ пэчь къыгъэхъазырыгъэхэ коллекциехэм ялтыным, ахэр уахтэм дештэхэмэ къыгъэ-нэфэн, хэхьонгъэхэр ашы-хээ лыкъотэнхэм пае юл-иэгъу афэхъунэу ежыр фэ-хъазыр.

— Мыгъэ аперэу номина-циякэ зэнэкъокъухэм ахэдгъэ-хъагь, — elo A. Хилькевич. — Аш этникэмрэ модэм диштэхэрэ сурэттехыгъэхэмрэ зэрэпхыштых. Сэ башлагъэ аш фэдэ гухэл зысиагъэр.

Макерэ Сусаннэрэ Испанием щыш дизайннерэу, Imaginative Fashion ыкы Kidraws зыфиорэрэ бренхэр лызыгъэклюатэхэрэ Ольга Ифрэ юфшэнэр езыгъэжъэгъякіхэ дизайннерхэм

яколлекциехэр юкыб къэралыгъохэм къащагъэльэгъонхэм иамалхэм альэхъу.

Ольга Иф фестивалым къэ-клягъ. Аш дизайнер ныбжыкы-хэм ашыщэу зы нэбгыре къа-хихышт, юшлагъэхэр Мадрид къыщигъэльэгъоштых. Жюриим хэтхэм къыхахырэ щыгынхэри Испанием щызэхашхэрэ зэн-экъокъухэм щарагъэльэгъу-штых. Мы льэхъаным Ольгэ дунэе зэнэкъокъухэм ахэлжэ-нэу зегъэхъазыр. Голландием, Молдавием, Францием, Итали-ем, Венгрием, США-м, Латинскэ Америкэм ыкы Африкэм къи-къыштхэ юпэлсэхэм яжх.

Ольга Иф къеуатэ:

— Типроектхэр Испанием щылтыдгъэклюотэнхэу этническэ

модэмкэ урысые ыкы дунэе проектхэм ахэлжэгъэ Сусаннэрэ Испанием къедгъэблэгъагь. Анахь хуугъэшгээ ин хуущтыр мэзаем и 8-м Сусаннэ къалеу Мадрид льэпкыбэ зыщыпсэу-шт Урысыем илъыклоу зэрэхэлэжъэштыр ары. Дунэе зэнэкъо-кур гъэшгэношт, аш Гиннесс итхыль дагъэхъанэу нэбгыри-ту къыщыхахышт, зэнэкъокъум анахь льэпкъ зэфешхъафыбэ ыкы щыгын зэфэмийдабэ къы-щыгъэльэгъоштхэр арых апэ иштыштхэр. Тишигыкъэу текло-ныгъэр къызэрэдэхъищтим ты-фэбэнэшт.

Сусаннэ зэнэкъокъушом Урысыем илъыклоу зэрэхэлэ-жъэштим инэу рэгушко. Цы-хэе къызэрэфашыгъэм пшээ-

дэкъыжьэу ыхьыщтыми къихе-гъахьо.

— Кавказым, Адыгеим, Уры-сыем иапэрэ регион ары Уры-сыер Мадрид къыщыгъэльэгъошт. Ильэс къэс дизайнер ныбжыкы-хэрэ зыхэдгъэлэжъэхэрэ зэнэкъокъуу «Этномода» зыфиорэр Мые-куапэ щызэ-рэзэхатщэрэм ишуагъэ къытэ-кынэу тэгүгъэ. Аш тишигыкъэу зыфэтэгъэхъазыр.

Тапэки моделир-дизайнерхэр къэгъэлэгъон зэфешхъафхэм ахэлжээштых, ялэпээс-ныгъэрэ юшлагъэхэмрэ хэгъэгү зэфешхъафхэм зэрэшараагъэ-штэштхэм пыльыщтых.

Дизайнер ныбжыкы-хэрэ зэ-гуахъээз ыкы зэдээжъхээз модэм, дизайным, культурэм ядунаашхо зэрэххэштхэм ыкы аш чыпэл гъэнэфагъэ зэрэшща-бытыштим Сусаннэ цыихъэтель. Ахэм аперэ льэбэкъухэр зыщадыгъэхэр Адыгэ къэралыгъо университэтыр арэу зэрэштым егъэгушо. Уахтэм диштэу тоф зышлэрэ ашпээрэ еджаплэм къычкыхэрэри цы-фыкы-хэу, шэнэгъэ куухэр ял-хэу зэрэхъухэрэр игуап.

«Гыгы маф!» ятэо тидизай-нер ныбжыкы-хэм

(Тикорр.).

Коммунальнэ фэло-фашлэхэр

Икьюу къытIЭКIЭМЫХЬЭХЭМИ, ауасэ тэты

Унэ зэтетхэм ашыпсэухэрэм яунэхэр къагъэфэбэнхэу зырагъэжъагъэр тхамэфиту мэхъу. Аш емыльытыгъэу, зипсэу-пэ фабэр икьюу къемыкъулэу къалэм дэсхэри щылэх.

Аварийнэ къулыкъум узытео-кли, унэхэр зэпхыгъэ гъэоры-шлаплэм зызыфэбгъазэки яспе-сархэм мэфэ реным къаклу-хъеу, трубэхэм жьеу архыуа-гъэр къырагъэкіу, псы стырыр шлэхэу къанэсүтэу ары къыуа-лорэр. Мэфэ заулэ теклыфкэ къызымыкъохкэ, чэзыум уз-рэхатхагъэр ашыгъупшэжъы-гъеу къышишошы.

Уахтэ теклэу, къечучыымэ, псым истырыгъе къихагъахьош, поэуплэхэр нахь фабэр къэхүх, къымафэр екыфкэ фабэр къызэнэмсэу, яунэхэр зэрэ-чылэм есэжыгъэхэри щылэх. Джаш фэдэу гъэмэфэ уахтэм псы чылээр къэкоми, зэрэма-къэм пае гъэфбалхэхэр зэхэ-мыгъэншүхэу, тхаклэн, гы-къэн, зыгъепскын тофхэр игъом умыгъэцкэшүхэу мэхъу.

Ахэр зэхэплытэжъымэ, ком-мунальнэ фэло-фашлэхэр цыф-хэм зэрафагъэцаклэхэрэм юкы-къагъэхэр зэрилхэр къыбу-рэо.

Хабзэм ылъэныкъокъэ ышлэн фабэр, псыр, электроэнергиер икьюу ыкы игъом къызлэкмыхъэхэрэ цыф-хэм ахэм атефэрэ уасэр къафа-лъытэжъынэу, атырэм къафа-шагъэкленэу зэрэштыр къэзы-

ушыхъатырэ унашьо ти Прави-тельствэ къыдигъэкыгъэу щы. Ау ар гъэцэкэлэгъошт, анахьэу цыфхэмкэ гурыгъоуау ыкы зэхэфыгъоуау щыт. Аш къы-хэкіе унашьоми тоф ышлэрэп.

Блэкыгъэ тхамафэм Къэра-лыгъо Думэм изэхэсигьо ком-мунальнэ фэло-фашлэхэр гъэл-оршлаплэхэм зэрагъэцаклэхэрэм цыфхэр зэrimygъэрэзэхэрэм щитегүшчилгээх. Коммунальщик-хэм ялофшлаклэ юкы-къагъэхэр зэрилхэм къыхэкіеу тхваусыхэ тхильхэр депутатхэм нахыбэу къафлакхэхэх хуугъэ, ахэм къа-пкырыкыхээзэ тофыгъор Думэм къыхальхагъагь. Цыфхэр зыгъэ-гумэкырэ тофыгъом фэгъэхъы-гъеу къэгүшчилгээхэм адыра-гъештагь депутатхэм янахыбэ-ми. Фэло-фашлэхэр икьюу къыз-лэкмыхъэхэрэм ахэм атефэрэ

уасэр амтынэу цыфхэм фи-тынгъэ аратымэ ишуагъэ къызэрэкштэрэдэхэрэм депутататэу Вали-Власовым къыуагъ.

Аш бэмышлэу Урысые Фе-дерацием псэользшынымрэ псэуплэ-коммунальнэ хызмэ-тымрээ иминистрэу Владими-р Якушевым льэу тхиль-фитупшыгъ. Аш юкылэлэгъоу-гъэхэм коммунальнэ фэло-фа-

шлэхэр ильэс реным дэеу алэ-клаагъахъэхэмэ, ахэр къафамы-гъэцэлэгъахъэу афальтынэу.

Мары джыри къэлорэ ильэ-сым ияшнэрэ квартал къы-щегъэжъагъэу фэло-фашлэхэм ауасхэм къахагъэхъошт. Ахэр икьюу кыпэлэгъамыгъахъэхэмэ, ауаси сидигүу икьюу ялтыныр тэрээзэл ыкы пынкылгээ. Ежь депутатхэм уасхэр зэрэхинхэр. Ахэм рахьыжьэгъэ тофыгъор агъэцаклэмэ, цыфхэр инау аф-рээштых.

Псы стырымрэ чылээрэ, электроэнергиер, фабэр, газыр ыкы пысм икъэбзагъэ шапхъэ-хэм адимыштэхэмэ ахэр альтытырэм къыщыдгъэлэнэу е тымытыхэнэу фитынгъэ тиэ зыхъуштых.

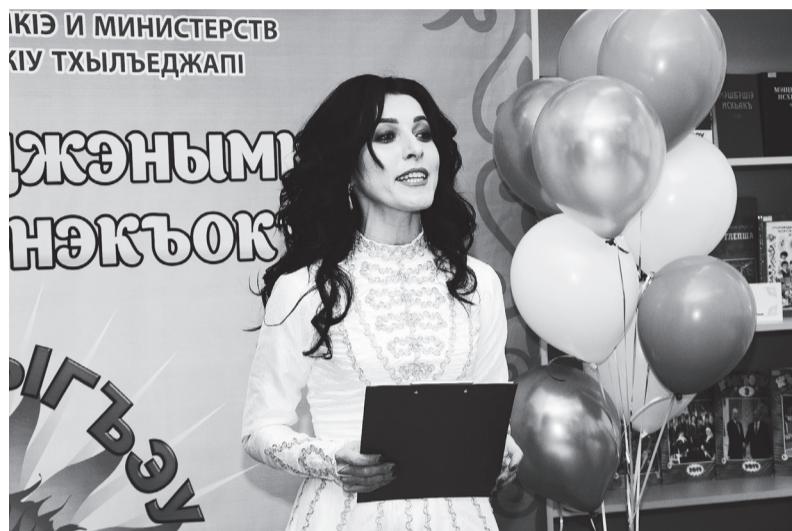
ШЬАУКЬО Аслынгугаш.

Республикэ зэнэкъокъу

«Сыбзэ тыгъэу сэ къысфепсы»

Шэнышу зэрэхъугъэу, чьэпьюгъум и 29-м Адыгэ республикэ кіэлэцыкъу тхыльеджаплэм үупкэ къеджэнымкэ кіэлэеджаклохэм азыфагу республикэ зэнэкъокъу «Сыбзэ тыгъэу сэ къысфепсы» зыфиорэр адигабзэкэ щиззехащэгъагь.

2019-рэ ильэсиймкэ адигабзэм икъиззегъэнэн ыкыи изэгъашэнкэ юфыгуабэу агъене-фагъэхэм юфтыхабзэр ашыц. Цыиф лъэпкэ лъачхэхэм абзэхэм я Дунээ ильэс ар ипэгъо, ныдэльфыбзэм нахь анаэ тирягъэдэгъэнэм ыкыи ашкэ юфыгохэр пхырышыгъэнхэм фэлажэ.

Зэнэкъокъум изэхэшаклохэр Адыгэ Республиком культурэмкэ и Министерствэр Адыгэ республике кіэлэцыкъу тхыльеджаплэмрэ.

Юфтыхабзэм къыдилытэштыгь аш хэлажэхэрэр адигэ тхаклохэм яусэ ыкыи прозэ произведениехэм пычыгъохеу къахахыгъэхэм къяджэнхэр. Республике зэнэкъокъум районхэм ятхыльеджаплэмхэм теклоныгъэр къащыдэзыыхыгъэ нэбгыре 39-рэ хэлэжьагь; ахэр аныбжь ельтигъэу, ильэси 6 – 8; ильэси 9 – 11; ильэс 12 – 14, купхэмкэ эзтеутыжыгъяа.

Адигабзэкэ къыдэкырэ кіэлэцыкъу тхыльхэр зэлъягъашэгъэнхэм, еджэкэ цыклюхэр ахэм зерджештхэм ишыкъе – амалхэр зерагъэфедештхэм юфтыхабзэр тегээпсыхъэгъагь. Аш къыдилытэштыгь къиткэхъухэхэрэр ныдэльфыбзэм уасэ фашэу, ашкэ тхыгъе литератуэр ашгыгъашэгъонеу плүүэнхэр ыкыи сэннаущыгъэрэ зэчайрэ зыхэль еджаклохэр къыхэгъэшыгъэнхэр, ахэм 1-пытэгъу афхыгъуабэйнэр.

Республикэм къэралыгъуабэу щаштэгэе адигабзэм ыласэ къэлэтигъэнэр ыкыи ифэшьошэ мэхъянэр кіэгъэтхыгъэнэр зэшэозыхырэ юфыгуабэм зэу ашыц зэнэкъокъур шуфэс гүшигэ фабэкэ къыззэуихыгъ Адыгэ республике кіэлэцыкъу тхыльеджаплэм ипащэу Елена Демьянковам. «Родной язык мне солнцем светит» («Сыбзэ тыгъэу сэ къысфепсы») зыфиорэр лээужхэм гъэсэнгъэ – пүнүгъэ дэгъу агъотынымкэ

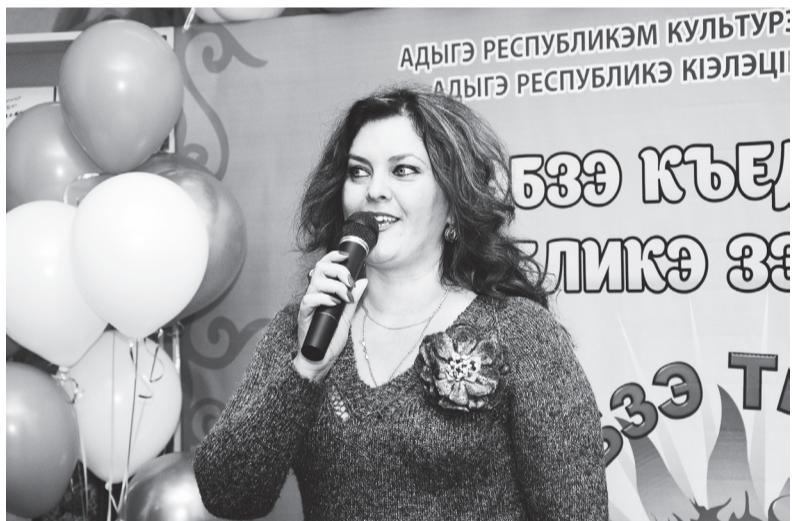
игуадзэу Шъэуапцэкъо Аминэт адигабзэ къеджэнымкэ республикэ зэнэкъокъур адигабзэм икъеухуумэн-хэгъэхъон зэрэфэшушшэрэр, лъэпкыбзэу адигабзэм изэтегъэпсыхъажын АР-м и Лышшхэе ыкыи Правительствэм мэхъянэ фашэу, мыльэнныкъомкэ шэгъэн фэе юфхэмкэ тьогу картэр зэрэгзэнэфагъэр, ар игъорыгъо зэрэхырашыщыр, ныдэльфыбзэм ыльласэ гъэптигэгъэнэр зэрэшшуахыщыр ипсалье Ѣыклигъэтхыгъ, гъэсэнгъэ-пүнүгъэ дэгъумкэ апэрэр убзэ пшэныр, узыщыц лъэпкыр аш фыщытыкъу фууылэмкэ бгээльэпленыр арэу зэрэштыр кийгээт

хэрэ еджаклохэм – пшъашьи, клали адигэ шуашэхэр, дышшэидэр зицэхэ джанхэхэр уцышшоу, шуцлэу, фыжэу, чырбышышо члапцэу ашыгыгъэх.

Зэнэкъокъур къыззэуихыгъ искусствахэмкэ Адыгэ республике кіэлэцыкъу еджаплэу К. Лъэцэрыкъом ыцэ зыхырэм иорэдэл о куп. Мэфэкэ зэнэкъокъур зерища Адыгэ Республиком и Лъэпкэ театэрэ иартисткэу Джымэ Заремэ.

Зэнэкъокъур Нэхэе Русльян иусэу «Сиадыгабз» зыфиорэмкэ къыззэуихыгъ (ильэси 6 – 8 зыныбжхэмкэ) Батыжь Аидэ. Аш къыкэлтыкъуягъэх Бэрэтэрэ Динарэ, Сихы Нарт, Ешэкъоху Суандэрэ Сэтэнэрэ, мыхэм анэмыхэмкэ.

«Сыбзэ тыгъэу сэ къысфепсы» зыфиорэр республике зэнэкъокъур мэфэкэ шуашэм ильэу гъэпсыгъагьэ. Хэлажээхыгъ.

Я III-рэ чыпээр – Сихы Нарт (Мыекъуапэ).

Ильэси 9 – 11 зыныбжхэмкэ анах дэгъухэр:

А I-рэ чыпээр – Къэлэкүтэко Джанетт (Тэхьутэмьыкье район).

Я II-рэ чыпээр – Лыые Далахат (Тэхьутэмьыкье район).

Я III-рэ чыпээр – Щыкъ Дан (Шэуджэн район).

Ильэс 12 – 14 зыныбжхэмкэ анах къахэшыгъэхэр:

А I-рэ чыпээр – Пышыпый Дарин (Теуцожь район).

Я II-рэ чыпээр – Бэгъушъэ Руслан (Теуцожь район).

Я III-рэ чыпээр – Гыонэжыкъо Дарин (Адыгэкъал).

Зэкэ зэнэкъокъум хэлажэгъэхэм адигабзэкэ тхыгъэ нэпээпль тхыль кіэрэхэр, теклоныгъэр къыдэзыыхыгъэхэм – ноутбуххэр, планшет ыкыи смартфонхэр аратыгъэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр мэфэкым 1-шынин Аслын къыщтырихыгъэх.

мэхъянэр зериэр къыхигъэшыз, зэнэкъокъум хэлажэхэрэм псаунгъэкэ, гъэхъагъэхэмкэ ыкыи адигабзэм ифэшьошэ чынгэлэ ыгъотыжынэу къафэлэхыгъ.

«Сыбзэ тыгъэу сэ къысфепсы» зыфиорэр республике зэнэкъокъур мэфэкэ шуашэм ильэу гъэпсыгъагьэ. Хэлажээхыгъ.

Тикъэгъэльэгъонхэр

Хэушъхьафык Йыгъэу мэгупшысэ

Республикэм культурэмкээ и Министерствэ исурэт къэгъэльэгъуапэ Александр Резюкиным иоффшагъэхэм, ишынэйгээ гьогу афэгъэхыгээ зэхахэ щыкъуагь.

Сурэтышыр ильэс 70-рэ зэрэхъурэм ехыилгээ къэгъэльэгъонхэр зэхэшаклохэм гъашэгъонэу зэрагъэфагь. Мыеекъопэ районом икъутырэ Советскэм Александр къышыхуагь. Ростовна-Дону дэт художественэ еджааны М. Грековым ыцэ зыхырэм театрэмкээ икъутамэ къышухыг. 1973 — 1993-рэ ильэхэм Адыгэ драматическэ театрэм иофшишагь, илэпэлэсэнэйгээ графикэм, живописым къашигъэлгэгъуагь.

«Насыпым игъогу», «Дэхбариин ихъакищ», «Тартюф», «Пачыыхъэу Лир», нэмийк спектаклэхэм ащаафедэхэрэ сурэтхэр А. Резюкиним ышыгъяа. «Робинзонде» зыфиорэ сурэткупыр тыхъэзүүчхэрэ дунаим, зеклоним ахэлажъэхэрэ афэгъэхыг.

Хъакиэм узэрэлгээокищтим, шыур бзыльфыгъэм зэригъэжэлжэхэрэ, Робинзон нэпкъым

тетэу ё мэзым хэсэу уахътэр зэригъаклоэм, нэмийкхэм яхыллагъэхэе сурэтхэм щынэйгъэм нахь куо ухащэ. Лъепкь шуашэм изехъаклэе сурэтхэм унэгү къыкылахъяуцо. Живописым къоджэ щылаклэр хэолъягь. Бзыльфыгъэхэм япсэуклэ, сабыир зыптуре ным игумэл, игупшысэхэр сурэтхэм къауатэ.

Адыгэ Республикэм исурэтышхэм я Союз ипащэ игуадзэу Ольга Бреславцевар, республикэм культурэмкээ и Министерствэ иотдел ипащэу Шэуджэн Бэлэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо премие къызыфа гъэшшошэгъэ сурэтышл цэрылоу Гъогунэкью Мухъбарый, нэмийкхэри зэхахьэм къышыгушыагъяа, Александр Резюкиним фэгушуагъяа.

Графикэм гуклэ зыритыгъээ, зы жанрэр хихыгъэу сурэтхэр Александр Резюкиним эшьих. Исенхьят хэшьхк ин

фырил, — къытиуагь Гъогунэкью Мухъбарый.

А. Резюкиним къыфэгушуагъэхэм, иоффшагъэхэр зышогъэшлэгъонхэм «тхъашуугээспсэу»

къариожьыгъ. Сурэти 150-м нахьбэ шэклигъум и 12-м нэс Мыеекъуапэ къышагъэльэгъошт.

Сурэтыр зэхахьэм къышытетхыгъ.

Театрэм и Ильэс

Щынэйгъэм дештэх

Хэгъэгум театрэм и Ильэс игъэкотыгъэу щэкло. Адыгэ Республикэм и Лъепкь театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцэ зыхырэм къэгъэльэгъонхэр щэкло.

Урысынэм изаслуженэ артистэу, Адыгейим инароднэ артистэу Мурэтэ Чэлай ильесэу «Іэнатіэм игъэрхэм» техыгъэу «Оцхым ор еукъэбзыжы» зыфиорэ спектаклэр Нэгъой Инвер ыгъэуцугь. Аш икъэгъэльэгъон хэлажъэх артистхэу Ахъмэт Артур, Мурэтэ Рустем, Хъакууий

Андаур, Клэмэш Разыет, Къэбэхъэ Анзор, Болэкъо Адамэ, Бэгъушъэ Анзор.

Ахъщэ къуалхъэхэр ашыхээз пашэм ельэуух. Иэнатіхэр къидээзыхыэ зыштоигъохэм афэгъэхыгъэ къэгъэльэгъоным артистхэм ярольхэр дэгъоу къышашых. Культурэмкээ республикэм ими-

нистрэ хъунэу фаем, артистыр А. Къэбахъ, нэмийкхэм уядэузе, къэгъэльэгъоныр щынэйгъэм къыхэхыгъэу зэрэштым псынхкэу гу льютэ, театраллизованнэ едзыгохэр аш къеэбайх.

Іэшхъяететым ироль фэгъэзэгъэ артистэу А. Ахъмэтэй анахъэу къыхэдгээшырэр цыфхэм ядэун, унашьохэр ышынхэ зэрилжээшырэр ары. Оцхышном хэтэу хъурэшшэрэм уасэ фешы... Иэнатіэмрэ шэн-зеклиаклэхэмрэ зэбгээшэнхэм пае артист пэччэй ролэу къышырэм уасэ фешы, щынэйгъэр нахьштоу къыбургыроо пшоигъоу гупшысэхэм узэлляаку.

«Гум зэрихъэрэ шъэф»

Нэгъой Инвер пьесэр къэгъэльэгъоным фигъэхъазырыгь. Артистхэм щынэйгъэм гуклэ ухащэ. Кыкыл Юрэ ироль анахь къинхэм аашь. Хэгъэгу зэошхом иветран, икалэ заом щыфхэгъигь. Артистхэм зэгъэшшэнхэр ешьих, ыкъоо заом зэрэхжэлдагьэм къытегущыэ зыхъуклэ, нэпсыр залым чэсхэм къызэрхыэрэ тэлъэгъу. Клалэр ныжбыклагь, щынэйгъэм гушуагъу, насыли щимыгъотэу дунаир ыхъожьыгь.

Шуульэгъу къабзэм ишъефи къэгъэльэгъоным чыпшэхшо щырил. Гуклэ мыслээрэм сида ыльэгъущтыр? Клалэхэм агу рихьы-

щыгъэ пшашьэм ироль Урысынэм изаслуженэ артисткэу, Адыгейим инароднэ артисткэу Кушъу Светэ къешы. Яклэгъур къауатээ, шуульэгъу мыгощыгъэр тинеуцырэ уахьтэ хъугъэм фэдэу къызыщаагъэху.

Ацумыжь Нурбый, Кыкыл Юрэ, Хъатхъэктумэ Аскэрбый ярольхэр гуклэ щэчигъуаех.

— Сыд дунаим тызыфытетыр, хэт тыришыклагь? — къеупчэ ветераным ироль къэзышыре Ю. Кыкыр.

Ордэйло ансамблэ зэхищэ шоигъу нахь ныбжыклагом ироль фэгъэзэгъэ А. Къэбэхъым. Шыкылэшынэр ыыгъэу ар пчагум къехъэ, бээсхэр «къыгъэгүчилэх» шоигъу...

Режиссерэу Нэгъой Инвер шуушлагъэу фэлтэгъурэр маклэп. Адыгабзэм изэгъэшлэн, игъэфедэн имэхъянэ зыкызырэштэрэр зэдэгүчилэгъухэм къахэгъэшы. Сэмэркъэур, гүшүэ щэриор зынчыгъэфедэштхэр үүпкэу къызэуахы.

Спектаклэм Улапэ къикыгъэ купышло елпьыгь. Къоджэ тхъиль-еджаплэм иофишишо Гъубжъэко Фатимэ язэхшаклоу щытыгь. Аш къызэрэтиуагъэу, къэгъэльэгъоныр лъешу агу рихьыгь, джыри Мыеекъуапэ къэлжоцтых.

Сурэтым итхэр: артистхэр къэгъэльэгъоным хэлажъэх.

Нэкүбгьор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбый.

Зэхэзыщагъэр
ыкыл къыдэзыгъэ
гъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
льэпкь Йохэмкээ,
Иэкыб къэралхэм ачы-
пэсурэ тильэпкъэ-
гъухэм адырээ зэхы-
ныгъэхмкээ ыкыл
къэбар жыгъэм
иамалхэмкээ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приимнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кээ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкээ 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъяа, шрифттыр
12-м нахь цыкынэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэклэгъэжъэхъ.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зышаушыхъятыгъэр:
Урысы Федерацием
хэутын Йохэмкээ, теле-
радиокъэтын-
хэмкээ ыкыл зэллы-
Іэсэйкээ амалхэмкээ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэ гъэлоры-
шлам, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышаушыхъятыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклэгъи
пчагъэр
4129
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2675

Хэутыннын узчи-
кэлхэнэу щыт уахьтэр
Сыхъатыр
18.00
Зышаушыхъятыгъэхъ
уахьтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шъхьаэр
Дэрбэ Т. И.
Редактор шъхьаэр
игуадзэр
Мэцлэхтэо
С. А.

Пшъэдэгъыж
зыхьырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.